

Управление на инвазивни
чужди видове (ИЧВ) гръбначни
животни от значение за Европейския
съюз и хуманно отношение
към животните
Nyctereutes procyonoides
Енотовидно куче

Разпространение

Видът произхожда от Източна Азия. Първият индивид е установен в България през 1968 г. в Шабленското езеро. Видът е навлязъл в страната по естествен път след като е бил въведен преднамерено в Европейската част на Русия. Понастоящем енотовидното куче се среща почти на цялата територия на страната, включително в Родопите и Странджа (до около 1550 м н.в.).

Основна нормативна уредба

Регламент (ЕС) 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове, Закон за биологичното разнообразие (2002 г.), Закон за лова и опазване на дивеча (2000 г.), Закон за ветеринарномедицинската дейност (2006 г.) и Закон за защита на животните (2008 г.).

Съществуващи мерки за управление

Настоящата обобщена информация е взета от *Ръководство за управление на ИЧВ гръбначни животни от значение за ЕС и хуманно отношение към животните* [ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm], където може да се намери по-подробна информация за съществуващите мерки за управление. Преди да се предприеме която и да е от мерките, описани в Ръководството, се препоръчва да се направи пълен преглед на използването на мерките, включително тяхната ефективност, въздействие върху благосъстоянието на животните и странични ефекти, както и да се вземат предвид местните условия, наличните ресурси и капацитет.

Препоръчва се ползвателите на Ръководството да прилагат мярката с най-ниска степен на въздействие върху благосъстоянието на животните според конкретните условия в държавата членка без това да компрометира ефективността на мерките за управление. Мерките за контрол трябва да причиняват най-малко вреди на най-малък брой животни, като се вземат предвид и други фактори, като разходи, нужди, ползи, приложимост и обществени нагласи.

Как е оценена и категоризирана степента на въздействие върху благосъстоянието на животните:

	Общо въздействие върху благосъстоянието на животните (5 области) Оценява хуманното отношение към животните при прилагане на мярката, с изключение на реалното премахване на животното (ако мярката включва премахване)			Начин на премахване Оценява хуманното отношение към животните при прилагане на метода за премахване (ако мярката включва такъв метод)		
Степен на въздействие	Няма въздействие (0)	Слабо – умерено въздействие (1)	Силно – много силно въздействие (2)	Моментална смърт (без страдание) [0]	Смъртта не е моментална (леко – умерено страдание) [1]	Смъртта не е моментална (силно – много силно страдание) [2]

Мярка	Цел	Ефективност и разходи	Степен на въздействие	
			Общо въздействие	Начин на премахване
*Капани тип клетка	Бързо премахване / премахване / контрол / ограничаване	Методът се използва при енотовидното куче, но е необходима повече информация за ефективността и разходите при изпълнение на различните цели. Когато целта е премахване, капаните тип клетка се използват в комбинация с други методи – за улавяне на индивиди, които трудно се хващат с друг тип капани, или за намиране на животните, когато успеваемостта на уловите е ниска. При контрол на популациите са необходими допълнителни усилия за да се гарантира постигането на поставените цели.	(1)	NA
*Животни Юда	Бързо премахване / премахване / контрол / ограничаване	В Швеция е установено, че в някои случаи използването на животни Юда при енотовидното куче е много успешна мярка. В други случаи обаче животните никога не образуват двойка с нов партньор. Оценката на разходите и ефективността е трудна, тъй като мярката обикновено се използва заедно с други методи. Мярката е с по-висока ефективност при малки популации.	(1)	NA
*Отстрел при лов	Бързо премахване / премахване / контрол / ограничаване	Въпреки че мярката се използва при енотовидното куче, необходима е повече информация за нейната ефективност и разходи. Отстрелът при лов често се комбинира с други методи. Видът е обект на лов в България.	(0) – (2)	[0] – [2]
*Ловни кучета (проследяване / преследване)	Бързо премахване / премахване / контрол / ограничаване	Мярката се прилага при енотовидното куче, но няма достатъчно информация за нейната ефективност и разходи. В Норвегия се използват кучета, които откриват следите на енотовидното куче, но никога не преследват и не влизат в директен контакт с животните. В Швеция са използвани ловни кучета за проследяване/преследване съвместно с други методи с цел контрол на популациите. Проектът се е оказал много успешен, като бюджетът за всички методи е около 800 000 евро на година за периода 2010–2020 г.	(0) – (1)	NA

Мярка	Цел	Ефективност и разходи	Степен на въздействие	
			Общо въздействие	Начин на премахване
*Химическо регулиране на плодовитостта (с примамка или инжекция)	Контрол / ограничаване	Тази мярка също се прилага при енотовидното куче, но няма достатъчно информация за нейната ефективност и разходи. При животни в плен са използвани импланти с агонисти на гонадотропин-освобождаващия хормон (Suprelorin), импланти с прогестин (MGA) и орални прогестини (Megace), които са дали добри резултати за предотвратяване на размножаването. Неоралните контрацептиви са най-подходящи за изолирани и малки популации в природата, тъй като имиграцията и емиграцията на индивиди биха повлияли на процента на третираните животни. Регулирането на плодовитостта с препарати, които могат да се дават орално с помощта на видово-специфични примамки би разширило значително обхвата на прилагане на този метод като инструмент за управление на ИЧВ.	(0) – (1)	NA

Мерки за премахване след улавяне

Мярка	Степен на въздействие	
	Общо въздействие	Начин на премахване
*Механичен удар върху черепа	(1)	[0]
*Електрически ток (електрошок)	(2)	[1]
*Евтаназия с инжекция	(0) – (1)	[0] – [1]
*Отглеждане на затворено	(1)	NA
*Газообразни вещества	(1)	[1] – [2]
*Отстрел на уловени животни	(1)	[0]
*Прерязване на врата с нож	(1)	[0]
*Хирургична стерилизация	(1)	NA

* – Прилагането на мярката е предмет на ограничения съгласно законодателството в България

NA – Не е приложимо

Дата: 28.09.2022 г.

ИЗТОЧНИЦИ

Ръководството за управление на ИЧВ гръбначни животни от значение за ЕС и хуманно отношение към животните може да бъде намерено на страницата на ЕС за ИЧВ: [\[ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm\]](https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm)

Photo credit: *Nyctereutes procyonoides* Енотовидно куче © Dennis Irrgang CC BY 2.0

Заявление за освобождаване от отговорност: Настоящият документ е изготвен от IUCN в рамките на договор No. 07.027746/2019/812504/SER/ENV.D.2. "Идентифициране, оценка, споделяне и разпространяване на добри практики за хуманно управление на инвазивни чужди видове". Изложената информация и становища в този документ е възможно да не са изчерпателни и не е задължително да отразяват официалното становище на Европейската комисия (ЕК), IUCN, APHA, Eurogroup for Animals, EAZA, Newcastle University и EARS. Европейската комисия не гарантира точността на данните, включени в този документ. Нито ЕК, нито IUCN или някое лице, действащо от името на ЕК или IUCN, включително самите автори или участници в съставянето на документа, не носят отговорност за възможното използване на информацията, съдържаща се в него. Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

Обратна връзка: Ще сме благодарни за всички изпратени коментари, които биха могли да помогнат за подобряване на настоящия документ. Моля, изпратете Вашите коментари по електронна поща на адрес: ENV-IAS@ec.europa.eu